

א. בדבר השערות מהדיו שמגלחין לשם ע"ו וכו' אשר האומרים ביארו טעמן לדמות לנדרן ממחילה לכך ושבר מקל לפניה ושמכו ענמן ע"ד המאירי שר' דכל חמיכה כעין שצירה הנה המאירי בע"ו וביצמות כ' כסנדל של תקרובת דאירי כשקיען ממחילה לכך, וביצמות כ' כבר ביארו וכו', וכפה"ג כוננו להשאלמות כפי מנורע שכ"כ דאירי בקיען לשם כך והרי נקט קיעו בדוקא ולא נקט שמחכו לשם כך והרי קיעו הוא שניו מעשה והוא תיקון העור לעשותו סנדל ולא סמס חמיכה בעלמא. דוק מינה דוקא ככה"ג שקיעו ממחילה לכך ולא בחמיכה העור בעלמא, והנה האוסרים נקטו שגויון שערותיהן לשם ע"ו ונדאי דקיעו כלשונם דבאו לאפוקי שלא נחפז מעשיהם שהוא מעשה חגלחת ולא גזיה אלא שמגלחין שערותיהן לשם עכו"ם דאם הוא חגלחת רחוק לדמותו לשצירת מקל, והרי שצירת מקל הוא שעושה המקל תקרובת והשצירה הוא גם הקרבתו וכמו שביאר באו"ש לשב דעת הרמב"ם שפסק בשוחט בהמה בע"מ לע"ו דאינה נאסרת יעו"ש כד' וכן הוא בחו"א [פ' יז] דזה ענין שצירת מקל וא"כ הרי א"א לדמיו העברת השערות לשצירת מקל אלא"כ נקוט שאין ממעשיהם חגלחת אלא גזיה.

והנה החילוק בין גזיה לחגלחת מובן היטב דמצינו גזיה בכל החורה כולה כמו במלאכת שבת וראשית הגז ולא בגז"ע בקדשים וכו', וכל הכי שייך לדון המעשה שהוא גם בהשערות ונדאי שאין לדמות כל הגז"ל לשאלה זו כמו שמוכן לכל לומר, אבל אם נקוט מעשיהם כחורה חגלחת הרי הדבר פשוט לחגלחת אינו מעשה הממתיחסת להשערות בפני"ע כדי שנדמה לשצירת מקל אלא חגלחת הוא מעשה הממתיחסת להאיש והגוף וחילוק זה מובן לכל מעיין ונדאי בזה היה כותב האוסרים שרצו שגויון.

ב. ומעמה הנה פיקר דרך עכו"ם זו לכאורה הוא מבוחר בע"ו דף ח' ע"א יום חגלחת וקנו וכלוריתו ושם דף י"א ע"ב בעי ליה יום חגלחת וקנו והנחת כלוריתו או יום חגלחת וקנו והעברת כלוריתו ח"ש דחניא חגלחת וקנו והעברת כלוריתו ונח"י המאירי ו"ל אבל יום חגלחת וקנו וכלוריתו ר"ל שפעם ראשונה שמגלח המלך וקנו מגלחו בצית ע"ו שלו וקובע לו יום טוב וכן כלוריתו ופי' בגמ' בין בהנחתה בין בהעברתה והוא בשעה שנותנין לב ליכנס במקורת של אותה כלורית מגלחין את ראשם ומניחין כלורית והיא נקראת הנמה ולסוף שנה מעבירין אותה לבדה והיא נקראת העברה והכל לשם ע"ו וכו' ועי"ש ברמב"ן ובריעב"א דלאו דוקא מלך אלא הוא הדין כל אדם וכן כתב הראב"ד [פ' ט' הלכה ד' הלכות ע"ו] ו"ל הרמב"ן ונראה דחגלחת הזקן שלא נאמרו אותם דברים אלא במקצת עכו"ם שדרך לבדלם ומשנה לשנה משחימין אותה לפי ע"ו שלהם ביום ידוע וכו' עכ"ל, ואיתא בפי' הראב"ד על הספרא פ' אחרי על הפסוק בחוקותיהם לא חלכו ו"ל ואין צ"ל גידול כלורית שהוא מעשה הגויס והוא אסור אפי' לגויס ענמן ישראל מזהרין מלעשותו וכמדומה לי שהן מבדלין אותו לע"ו

שנה או שנתיים ולבסוף מגלחין אותו ומחרימין אותו לגוי ע"ז ואותו היום עושין יום איד והיינו דלמחר יום חגלחת כלורית וזקנו שהיום יום אידו וכן כפי ר' יהונתן מלוניל כ' דהחגלחת גופו הוה עבודה ע"ש.

ג. והנה כפי"נ דזהו ענין הע"ז בהודו והנה לפי המבואר כאן דהוא ענין חגלחת הלא כמה רחוק הוא לדמוי לשבירת מקל או צרן ממחילה לכך אלא הוא חגלחת שענינו להשחית נוי הכלורית לשם ע"ז וגם הגילוח גופו הוה עבודה ואחר שמשחיתין הכלורית מחרימין אותו לגוי ע"ז והיינו כמו שמגלחין הטשאף (כלורית) שלהן ומשחיתין נוי הטשאף לשם ע"ז ואח"כ שולחין דורון לע"ז הטשאף המושחת לשם ע"ז ולכאורה אין ענין שבירת מקל כזה כלל וכפי שמקור הרב השליש שבעת חגלחתן עושין יום איד הרי הוא יום העצרת כלורית האסורה במשנה וברייתא והחגלחת ועשית הנוי שמחרימין אותו לגוי ע"ז והכל כמו שמבואר בדברי הראב"ד. [מה שרצו להוכיח שאין מעשיהן בשביל השחתת הנוי של השערות ממה שקלמן אין מעבירין כל שערות הראש אין להשיב על זה ודי יט שיעורין כמה מן הנוי ישחיתו].

ד. והנה משכ' הראב"ד כמדומה לי שהן מגדלין אותו לע"ז שנה או שנתיים ולבסוף מגלחין אותו ומחרימין אותו לגוי ע"ז הנה ענין הנוי כזה לכאורה הוא כמבואר ברמב"ן הנ"ל דהחגלחת נחשב אללם להשחתת כמס"כ שמשחיתין אותה והיינו שמשחיתין נוי הזקן ונוי הכלורית לפי הע"ז וזהו ממש כמו שאומרים שם היום, וזהו גם כונת הראב"ד שמחרימין אותו לגוי ע"ז והנוי ע"ז כזה הוא מה שלוקחין הזקן והכלורית שהשחיתו לשם ע"ז ועל דרך שעושין היום ושולחין אותו דורון לע"ז וזהו הנוי שמוח אלל הע"ז הכלורית והזקן שהן נוי העובדים שהשחיתו לשם הע"ז וזהו הנוי שעושין בדברים אלו דהיינו הטשאף שהושחת לשם הע"ז הוא עתה מונח לפניו וזהו הקילוס הקלון שעושין לה והנוי הוא בשני הדברים ביחד השחתת נוי של הנוי העובד כוכבים דהיינו השחתת הכלורית ולוקחין הכלורית אחר שהושחת ובעת שגידלו היה לגוי הנוי ועתה הושחת הנוי שלו לשם הע"ז ומחרימין אותו שיהי' מונח לאות כפי הע"ז וזהו הנוי, (הארכתי בפרטות כזה להפצרת אחד מיידיי שאמר שמוח הדבר לבאר).

ועלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר בראשית שלא עשונו כגוי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה וגו' שהם משחיתים להכל ולרסק ומתפללין לאל לא יושיע ואנחנו כורעים ומשחיתים ומודים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא נוטה שמים ויחיד ארץ ועמיד למצד קרמא דירושלם ולשכלל היכליה ולמעקר פולחנא נוכראה מארעא ולאחבא פולחנא דשמיא לאחריה אחי"ר צ"א.

ה. ונפקקי הלכות להגר"ד מקרלין [ח"ב בעמוד ל' פ"ג] כ' וז"ל והגמ' נקט בגמר וציחה הוא עובדה הכונה למעט אחר בגמר וציחה שאינה נאסרת דהוה כמחחק בצער בעלמא וגרע משכר מקל לפני ע"ז דנאקר עכ"פ בעבודתו צדק כמבואר בע"ז [דף ק"ט] דשם השבירה מצטלו מחשיכותו משא"כ כמחחק צער לשם ע"ז שאינו

עושה בו שום מעשה לנטל חשיבותו וכשר לחתיכה קאי ולכן אינה נאסרת משום מקרובת ע"ז דוק בזה עכ"ל. ובודאי דאין להוציא דבריו מהמכוון ולמפוס מש"כ בשר לחתיכה קאי דזהו עיקר טעמו דהלא דבריו מבוארין היטב דדוקא בשבירה המנטל מחשיבותו ור"ל דכך נמשך שהקריבו לע"ז ואין להוציא דבריו מתוכן כונתו ועל כרחק דבגדן ממחילה לקד דחשוב כשצירת מקל אינו החתיכה וכן הקיצוע ממחילה לקד בסנדל של מקרובת אינו מחיכת העור לבד אלא הקיצוע.

(והנה לפי"ד הרי ז"ל דהא דבגדן ממחילה לקד הוה כמו שצירת מקל וכן קיצוע העור ממחילה לעשות מנעל דאין בהן ביטול חשיבות אלא עלי, כבגדן הוה מחילת הנאה וקיצוע הוה חיקון העור וע"כ דע"י שבגדן הוה המחילת הנאה כמו בהנאה ביכורים כמו שכתבו כל הראשונים שהארכנו בדברינו הראשונים ע"כ יש לזה דין כעין וצ"ח וכן שצירת מקל חשוב הקרבה ע"י שביטול חשיבותו דומה לשצירת מפרקת בן בגדן ממחילה לקד חשוב כמו שצירת מקל לענין זה והגמ' מדמה לזה הדדי ומוכן דלא איירין כלל בחתיכה בעלמא והוה המבאר היטב מתוך דברי הפסקין הלכות וכפי הנראה שהעומד על כונתו יראה אף הדברים מחייבים עם דברי הראשונים שהוכחנו). וכפי הנראה מדברי הפסקין הלכות יוצא ההלכה של השערות בהדיא דאין בזה משום שצירת מקל ואין בהם איסורי הנאה של מקרובת ע"ז.

1. ואבתי יש לדון בדברי המחבר בקי קל"ט ש"כ בנרות שהדליקו לפני ע"ז וכינם ואחר מכתן מותרין. דהכיבוי הוה ביטול וע"י שם במקור מים חיים שהביא קושיית המפרשים דהרי המכירה גופא הוה ביטול ולמה צריך לביטול ע"י כיבוי, והביא מה שח"י בס' תפארת למשה דהכ"י הולך לשיטתו דנקט בדעת הרמב"ם דכל מקרובת של דורון לא מהני ביטול אפי' אינן אוכלין ומשקין וז"ל דיש דעות דמכירה לא חשיב ביטול וכן דרכו של הכ"י לזרף שיטות וע"כ נקט לחומרא בנרות שהן מקרובת ולפי דברי הרמב"ם לא מועיל ביטול כלל, ודעת הסוברים דמכירה ל"ח ביטול ע"כ כפי ביטול ע"י כיבוי דוקא הרי דאין זה רק משום הש"ך שהביא הכ"מ ש"כ דבע"י יחוש לדעת הכ"י אלא המחבר כתב בן בשו"ע וא"כ יש לחוש דהמכירה לא הוה ביטול. אלא כפי שמסר הרב השליח שרומזין השערות ובודאי כדי לנקות אותן מוזהמת העובדים, לכא"ל דבר זה אפשר לדנו לביטול המקרובת של הדורון אבל הדבר צריך בירור דבר זה מסור למורי הוראה אם נמשך לביטול המקרובת של דורון ויעוין בדברי הכ"י. הנה בדברי אמת סוף קונטרס דברי סופרים שהגיה דעת הרמב"ם כפי פ"י הכ"י בנ"ע ובחזו"א (סוף דין) שהגיה דברי הש"ך והכ"מ והכ"י במהימה גדולה, דוק.

ובודאי השערות האלו שצדדו בהם לע"ז ושנעשו נ"ל לע"ז אף ימקשמו בהן בגומ יסראל יחיו וכמו שכתבו הראשונים שליט"א מ"מ איסור הנאה של מקרובת ע"ז מראה כמס"נ.

כע"ז [דף ק"ט ע"א] אמר רבה בר עולא כגון שצנרן מתחילה לך ופרש"י שצנרן מתחילה לצורך ע"ז וצנריתן
עצדה לעכו"ם דהו"ל כשבר מקל לפניו דדמי לזימח, ויעו"ש בחי' הרשע"א שר' דבהכ' איירי בין למ"ד
כעין פנים בין למ"ד כעין וזימח דהכא מודה ר' יוחנן כיון דיש כיוצא בו בפנים לענין זיכורים וכיון דאיכא נמי
דבר המשמער דהו"ל כעין וזימח שהיא מד' עבודות אסרוה מדרבנן יעו"ש כד' וכ' עוד דרש"י הוכרח לפרש
כן לטעמיה דשצירת מקל אינו חסר אלא"כ עובדין אותה במקל וע"כ פי' דצנרן מתחילה לצורך ע"ז דאיכא
כעין פנים הצאת זיכורים יעו"ש, וכ"כ הרשע"א דלא הוה כעין פנים דהיינו זיכורים שלנו אלא"כ צנרן
מתחילה לשם כך דאל"כ לא הוה כעין פנים שהרי זיכורים לשם זיכורים צוירין אותן לא מציעא פירות שלקח
מן השוק, יעו"ש שהארץ בזה [והנה יעו"ש בגיטין [דף מד פ"ג] דתריא צנרן ושגרבן ביד שליח והמוס' הביאו
הרשע"ס בב"ב דצצירה היינו לקיחה והמוס' הביאו דהר"מ קוצר דצצירה לאו היינו לקיחה וצנרן אורחיה
דמילחיה נקט שהבעלים צוירין כדי לתת כעין יפה לפי שאין שיעור לזיכורים ולקיחה היינו לקיחה ממחך הדין
ויעו"ש בחי' הרשע"א בב"ב שם שהביא הרשע"ס וקושית הר"מ ע"ש, והרמב"ם מפרש צנרן היינו הפרשתן,
ועכ"פ אין דין צצירה לשם זיכורים לפי דעת הג' ראשונים וכונת הר"מ דהעין יפה שיק לצצירה היינו לצדור
אשכולות ופרחילים ימים וכו' וז"ל במש"כ הרשע"א דלא חשוב כעין פנים אלא"כ צנרן מתחילה לך כמו
בזיכורים היינו דבזיכורים יש דין הפרשת זיכורים והלכה של הצאה וכל שמיא משלו ולא מן השוק נחשב
הצאתן מן המחובר ובתקדושת ע"ז א"א שיהיה חשוב כעין פנים אלא"כ צנרן לשם ע"ז דהצצירה לשם ע"ז
נחשב להתחלת הצאה. ועכ"פ זהו המבואר בדבריו להדיא דהא דמדמינן צצירת ענבים לצצירת מפרקת אינו
אלא נמה שצצירתן הוה כעין פנים בזיכורים שלנו וז"ל דהשמיא כעין וזימח איכא שצצירתן לשם ע"ז הוה
כשצירת מפרקת של בהמת פנים וכעין פנים נמי איכא דכיון שצנרן לשם כך הו"ל כעין זיכורים, וכן מבואר
בחי' הרמב"ן שם דצנרן מתחילה לך הוא כענין הצאת זיכורים ומבואר מדברי הראשונים דהא דצנרן מתחילה
לך איירי שמיאין אותן כמו זיכורים לע"ז וצצירתן מתחילה לך הוה כמו שצירת מקל, והיינו דשצירת מקל
יש בו גם הקרבה לע"ז דשבור המקל ועי"ז הוא מקריבו לע"ז דומה לשצירת מפרקת היכי שמתקרב הצהמה
לע"ז ע"י שחיטה וכמו עורות לצובץ דהוצאת הלז הוה הקרבה, ולהדיא מבואר בדברי הרשע"א והרמב"א
דבשר הנמצא בפנים חשוב כעין פנים אפי' לא שחטו לשם ע"ז דוקא משום דזימחא בפנים ל"י לשמה משא"כ
זיכורים דאם לא צנרן לשם כך אין זיכורים בפנים ככה"ג אבל אינו הוה כעין כשנר כמו צנרן בענבים לא
הוה אקור אלא"כ שחטו לשם ע"ז ומבואר בדבריהם דחמיכה דבר בעלמא לשם כך אינו חשוב כשצירת מקל
יעו"ש כד' ומשכ' האירי כל חמיכה כעין שצירה הרי ציאר דבריו דהיינו עוד שקיצעו לשם סנדל של חקירות
הרי נקט קיצוע ולא חמיכה עוד בעלמא.

והשמיא לענין השערות שמגלחין אותן לשם ע"ז ואולי עובדין אותה בחגלחת ו' אבל אין לדמות שמגלחת
לצצירת ענבים שהוא כוצר ע"מ להביא והצצירה הוא תחילת הצאתן ועל כן הוה כמו שצירת מקל שהוא הקרבן
אבל אלו שענין חגלחתן הוא להשחית יופי השערות הארוכות שהוא הנזי של האנשים ומגלחין שערותן היינו
שמורדין ומשחיתין הנזי לשם הע"ז ואח"כ שולחין השערות שהן נויין שהושחת הרי אין מגלחין ע"מ להביא
אלא מציאין מה שגלחו והחילוק מצורר היטב שאין לדמות חגלחת שערות ואח"כ שולחין אותן דורון לבוצר
ענבים ע"מ להביא דורון כמו זיכורים וסוף דבר הגמ' איירי דצצירה דומה לזיכורים והאיך דמה חגלחת לזה
והמאירי איירי להדיא מקיצוע ולא חמיכה העור בעלמא, וכמו שלא יעלה על הדעת כשיער הגוף לדמות
לצצירת ענבים כן הוא בהכלורית והזקן א"ז אלא משום השחמת הנזי.